

Kvalitetsgranskning av betygssättning i Göteborgs Praktiska Gymnasium beläget i Göteborgs kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat betygssättningen i svenska B på Göteborgs Praktiska Gymnasium.

Skolinspektionen bedömer att skolan uppfyller de krav som ställs på verksamheten gällande det granskade området. De uppgifter/aktiviteter eleverna förväntas genomföra och som ger underlag för bedömningen och betygssättningen av elevernas kunskaper i svenska B är relaterade till kursplanens mål och betygskriterier. Lärarna sammanfattar och värderar olika underlag och bedömningar systematiskt vid betygssättningen. I motiveringen till beslutet beskrivs de styrkor i verksamheten som iakttagits. Skolinspektionen lämnar ärendet utan ytterligare åtgärd.

Ansvar för betygssättning

Läraren är den som sätter betyget på avslutad kurs. Läraren kan diskutera med andra lärare, men den lärare som ansvarar för undervisningen vid betygssättningsstillfället är också den som ska sätta betyget. Betygssättning är myndighetsutövning och har rättsverkningar för den enskilda eleven.

Rektor har ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Det innebär att rektor ansvarar för att lärare har, eller genom kompetensutveckling får, erforderliga kunskaper om kursplaner, betygskriterier och övriga författningar och föreskrifter för att kunna sätta betyg på ett rättssäkert och likvärdigt sätt.

Huvudmannen har ett övergripande ansvar för verksamheten. Huvudmannen ansvarar för att rektor och lärare har nödvändiga kunskaper och insikter i de föreskrifter som gäller, och att dessa tillämpas.

Skolinspektionens granskning av betygssättningen i Göteborgs Praktiska gymnasium i Göteborgs kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför under hösten 2010 en kvalitetsgranskning av betygssättningen i trettiofem gymnasieskolor. Granskningen av Göteborgs Praktiska Gymnasium ingår i detta projekt. Övergripande iakttagelser och slutsatser inom området kommer

att redovisas i Skolinspektionens kvalitetsgranskningsrapport "Betygssättningen i gymnasieskolan II".

Projektet är ett fortsättningsprojekt och utgår till delar från det föregående projektet "Betygssättning i gymnasieskolan" som granskade om betygssättningen på trettio skolor motsvarade målen i kursplanerna och vilka system skolorna hade för en likvärdig betygssättning.

Övergripande information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

Syfte

Projektets syfte är att granska om rätt betyg sätts i gymnasieskolan. Projektet granskar förutsättningarna för detta genom att studera vilka underlag lärare använder för att bedöma och betygsätta elevernas kunskaper i relation till kursplanernas mål och betygskriterier samt om lärare sammanfattar och värderar olika underlag systematiskt i betygssättningen.

Fokus för denna granskning är betygssättningen i kurserna historia A, kemi A och svenska B. Kvalitetsgranskningen tar sin utgångspunkt i två övergripande frågeställningar, 1.) *är uppgifter/aktiviteter¹ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?* och 2.) *sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt² vid betygssättningen?*

Tillvägagångssätt

De brister Skolinspektionen identifierar avseende de granskade aspekterna kommuniceras till de granskade skolorna. Men även goda exempel belyses genom att granskningen uppmärksammar gymnasieskolor som bättre än andra lyckas genomföra betygssättningen på ett ändamålsenligt sätt.

De metoder och material som utgör underlaget till beslutet är dokumentanalyser och intervjuer med skolläda, lärare och elever. Dokumenten utgörs av underlag för bedömningar från Göteborgs Praktiska Gymnasium som ett urval av lärare i de aktuella kurserna använt i betygssättningen och som skickats in till Skolinspektionen inför besöket. Skolinspektionen besökte Göteborgs Praktiska Gymnasium den 10-12 november 2010. Samtidigt med denna kvalitetsgranskning genomfördes en regelbunden tillsyn, som kommer att redovisas i separat rapport.

¹ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

² Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens granskning.

Den juridiska grunden för Skolinspektionens bedömningar av betygssättningen i Göteborgs Praktiska Gymnasium i Göteborg utgörs av: 1 kap. 2 § 1985 års skollag, 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010, 10 kap. 7 kap. 4 § gymnasieförordningen (SFS 1992:394), 2 kap. 9 § förordningen (SFS 1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet, 1994 års läroplan för de frivilliga skolorna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan och de delar av kursplanen för svenska B som rör betygssättning.

Företrädare för skolan har beretts möjlighet att ge synpunkter på sakinnehållet som ligger till grund för kvalitetsgranskningens beslut.

Beskrivning av skolan

Baggium Utbildning AB (org.nr: 556257-5786) har idag 52 gymnasieskolor från norr till söder varav Göteborgs Praktiska Gymnasium är en. Baggium AB strävar efter att minst halva utbildningstiden ska vara arbetsplatsförlagd. Resterande tid läser eleven inne på skolan med inriktning på kärnämnen samt fördjupning och praktisk träning i karaktärsämnena.

Göteborgs Praktiska Gymnasium startade sin verksamhet 1999. Skolan är lokaliserad till två platser i Göteborg; Stampen och Majorna. På Stampen finns de specialutformade programmen fordon, omvårdnad, bygg/måleri, säkerhetsmontör, el, hantverk/textil och lås. I Majorna finns de specialutformade programmen Bygg/platt, mur, golv och anläggning, energi/fastighet och VVS-montör och industri/svets. På båda enheterna finns från hösten 2009 även järnvägsutbildning efter initiativ från Banverket. Göteborgs Praktiska Gymnasium följer Lpf 94.

Skolan har för sin arbetsförlagda utbildning samarbete med ca 275 företag i och runt Göteborg.

Då flertalet elever går lärlingsutbildning förekommer ingen undervisning i kemi A och historia A. Kursen svenska B har ingått i Skolinspektionens granskning av betygssättning.

Motivering till beslutet

Lärares underlag för bedömning och betygssättning

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier. Dessa mål och betygskriterier ska ligga till grund för elevernas betyg. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har tre aspekter granskats: 1.) ger de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra under kursen och som ligger till grund för bedömning och betygssättning elever möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier, 2.) ställer lärare krav som helt saknar stöd i kursplanens mål och betygskriterier och 3.) överensstämmer de kunskapskrav som lärare ställer för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i svenska B har gett eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier.

Utifrån inskickade dokument och intervjuer med lärare och elever framkommer att elever i svenska B erbjudits möjligheter att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier. De inskickade underlagen visar att lärarna erbjudit elever ett flertal olika uppgifter av olika slag i enlighet med kursplanens mål och betygskriterier. Det är dock värt att påpeka att de inskickade uppgifterna/aktiviteterna endast utgör en mindre del av underlaget för betygssättning i respektive kurs. Av intervjuer med lärare och elever framkommer att kursplanerna på ett tydligt sätt styr undervisningen och övrigt betygsunderlag i den granskade kursen. Eleverna är väl medvetna om vilka krav som ställs och hur de bedöms.

I svenska B har inskickade uppgifter visat att elever bland annat getts möjlighet att visa kunskaper om språksociologi, språkhistoria och textanalys. I samtliga uppgifter som Skolinspektionen tagit del av får eleverna tydliga kriterier och information om vad de ska uppnå. Eleverna beskrev vid intervjun med entusiasm hur de fått studera Shakespeares teater och pjäser och sedan fått redovisa arbetet muntligt och skriftligt. De bekräftade att de visste vad de skulle lära sig i svenska B och kände till kriterierna för bedömning.

Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?

Skolinspektionen bedömer att lärare i svenska B inte ställer andra krav för betyg än de som framgår av kursplanens mål och betygskriterier.

Av de inskickade uppgifterna framkommer att lärare i svenska B inte ställer andra krav för betyg än vad som framgår av kursplanens mål och betygskriterier. I intervju med

lärarna såväl som med elever bekräftas att de krav som ställs är de som framgår av kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver.

Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

Skolinspektionen bedömer att de kunskapskrav som lärare i svenska B ställer för olika betyg överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna.

I dokumentanalyser och intervjuer med lärare och elever framkommer inte något annat än att kraven för de olika betygsnivåerna i svenska B står i överensstämmelse med de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens betygskriterier. I intervjuer med de två lärarna framkommer att de samverkar kring undervisningen och vid bedömning och betygssättning. De bedriver ett gemensamt utvecklingsarbete kring formativ bedömning och menar att deras arbetssätt fungerar väl för detta sätt att bedöma elevernas kunskapskvaliteter. Eleverna bekräftar att de "får veta hur de ska förbättra sig" under kursens gång.

Lärares sammanfattningar och värderingar av olika underlag

Läraren ska vid betygssättningen använda all tillgänglig information, göra en allsidig bedömning och beakta även sådana kunskaper som eleven tillägnat sig utanför undervisningen. För betyget G ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för G, medan för betygen VG och MVG kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. Betygsättningen ska vara likvärdig. Se vidare i bilagan. Under det här frågeområdet har granskats huruvida lärare vid betygssättningen sammanfattar och värderar olika underlag på ett likvärdigt sätt samt om detta görs i enlighet med föreskrifter om hur betygskriterierna ska tillämpas vid betygssättningen.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?

Skolinspektionen bedömer att betyg i svenska B sätts utifrån en likvärdig, allsidig och saklig värdering.

Av granskningen framkommer inget annat än att intervjuade lärare i svenska B vid betygssättningen sammanfattar och värderar den information om elevernas kunskaper och förmågor som läraren har haft tillgång till på ett allsidigt, sakligt, och likvärdigt sätt.

Eleverna har haft tillfälle att visa sina kunskaper genom ett varierat och brett urval av underlag, till exempel inlämningsuppgifter, prov och muntliga redovisningar. Lärarna betonar i intervjuerna helhetsbedömningen av elevernas kunskaper. Deras arbete med

formativ bedömning utvecklar också helhetsbedömningen av elevens kunskaper vid kursens slut.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Skolinspektionen bedömer att betyg i svenska B sätts enligt Skolverkets föreskrifter om tillämpning av betygskriterier i gymnasieskolan.

Lärare i svenska B sätter betyget G på elever som uppfyller kursplanens samtliga betygskriterier för betygsnivån G. I intervjuer ger lärarna exempel på sammanvägningar som överensstämmer med föreskrifterna om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan för betygsnivåerna VG och MVG, att väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier kan väga upp brister i ett eller ett par betygskriterier.

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsråd Mats Lindström deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Lena Dahlquist
Enhetschef

Monica Gillenius
Undervisningsråd/Föredragande

Bilaga

Författningsstöd och bedömningskriterier

Författningsstöd och bedömningskriterier

Skolinspektionens granskning av betygssättning i gymnasieskolan (II)

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag (SFS 1985:1100) ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. För elever som har påbörjat utbildningen före den 1 juli 2011 ska 1985 års skollag fortsätta att tillämpas tills dess att eleverna avslutat sin utbildning. Det innebär att 1985 års skollag under dessa perioder är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning.

De bedömningspunkter som ingår i granskningen bedöms med utgångspunkt i följande:

Är uppgifter/aktiviteter³ som lärare använder i undervisningen och som ger underlag för bedömning av elevernas kunskaper relaterade till kursplanernas mål och betygskriterier?

- Ges eleverna möjlighet att visa upp de kunskaper och förmågor som framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Ställs andra krav för betyg som inte framgår av kursplanens mål och betygskriterier?
- Överensstämmer de kunskapskrav som ställs för olika betyg med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna?

2 kap. 9 § förordningen (SFS 1996:1206) om fristående skolor och viss enskild verksamhet anger att elever i fristående gymnasieskolor ska få betyg eller bevis över utbildningen enligt bestämmelserna i 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen (SFS 1992:394). I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står "Det skall finnas betygskriterier för alla kurser som får förekomma i gymnasieskolan /.../ Vid betygssättningen skall läraren använda dessa betygskriterier."

Enligt 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 ska en fristående skola lämna utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. I 1994 års läroplan för de frivilliga skolformerna (SKOLFS 1994:2), nedan kallad Lpf 94, 2.5 Bedömning och betyg, står att betyg uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de kunskapsmål som uttrycks i kursplanen för respektive kurs och som definieras som betygskriterier.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på att de uppgifter/aktiviteter som elever förväntas genomföra och som ger underlag för bedömning och betygssättning relaterar

³ Med uppgifter/aktiviteter menas de moment som elever genomför för att visa sina kunskaper inom ramen för de kurser de läser. Det kan exempelvis vara prov, muntliga uppgifter, litteraturredovisningar eller egna arbeten som genomförs med mer eller mindre lärarhjälp enskilt eller i grupp.

till kursplanens mål och betygskriterier och inget därutöver. Bedömningen grundar sig också på om de kunskapskrav som ställs på enskilda elever överensstämmer med kursplanens betygskriterier för de olika betygsnivåerna. Det innebär att kunskapskraven för en viss betygsnivå inte påtagligt avviker från betygskriterierna för just den betygsnivån.

Sammanfattar och värderar lärare olika underlag och bedömningar systematiskt⁴ vid betygssättningen?

- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag på ett likvärdigt sätt vid betygssättningen?
- Sammanfattar och värderar lärare olika underlag i enlighet med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan?

Enligt 9 kap. 8 § 1985 års skollag i dess lydelse före den 1 mars 2010 ska en fristående skola lämna utbildning som ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program. 1 kap. 2 § första stycket 1985 års skollag anger att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig. Enligt Lpf 94, 2.5, Bedömning och betyg, ska läraren vid betygssättningen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen, beakta även sådana kunskaper som en elev tillägnat sig på annat sätt än genom den aktuella undervisningen samt göra en allsidig bedömning av kunskaperna och därvid beakta hela kursen.

2 kap. 9 § förordning om fristående skolor och viss enskild verksamhet anger att elever i fristående gymnasieskolor ska få betyg eller bevis över utbildningen enligt bestämmelserna i 7 kap. 1-13 §§ gymnasieförordningen. I 7 kap. 4 § gymnasieförordningen står att Statens skolverk får meddela föreskrifter om betygskriterier för andra kurser än lokala kurser och för projektarbete. Enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2000:134) om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan ska en elev ha kunskaper för samtliga betygskriterier för Godkänt (G) för att få det betyget. För betygen Väl godkänt (VG) och Mycket väl godkänt (MVG) kan väl utvecklad förmåga avseende något eller några betygskriterier väga upp brister i ett eller ett par andra betygskriterier. För samtliga betygsnivåer gäller att läraren kan bortse från enstaka betygskriterier om särskilda skäl föreligger.

Bedömningen i dessa avsnitt grundar sig på om lärares sammanfattande värderingar är likvärdiga, att tillgänglig information utnyttjas och sammanvägningen till ett betyg är allsidig, saklig och personneutral. Det innebär att sammanvägningen inte är slumpvis och/eller varierar mellan elever på oklara grunder. Bedömningen avser också huruvida lärare sammanfattar och värderar olika underlag vid betygssättningen i enlighet med

⁴ Med systematiskt menas att sammanvägningen inte är slumpvis eller varierar mellan elever. Sammanvägningen görs likadant för alla elever, dvs. på ett likvärdigt sätt. Sammanvägningen överensstämmer dessutom med Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan.

Skolverkets föreskrifter om tillämpningen av betygskriterier i gymnasieskolan. Det innebär att undantag endast görs vid enstaka fall och motiveras av särskilda skäl.

